

Utrecht 2 april 2012
uw kenmerk
ons kenmerk BK120256/cvs
afdeling BK

onderwerp BV 40/1992
Uw brief van 6 maart jl.

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. Zijne Excellentie I. Opstelten
Schedeldoekshaven 100
2511 EX DEN HAAG

Excellentie,

Graag danken wij u voor en reageren wij op uw brief van 6 maart jl. (kenmerk 231593).

Algemeen

Alvorens in te gaan op de onderwerpen die u in uw brief noemt, hechten wij eraan u en via u de leden van de Tweede Kamer te bedanken voor de aandacht en zorg die in de twee debatten in de Tweede Kamer zijn gegeven aan de slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Wij zijn en blijven vastbesloten om naast erkenning van het leed te zorgen voor genoegdoening, compensatie, hulp en nazorg. Dit komt tot uitdrukking in persoonlijke contacten met slachtoffers en vertegenwoordigende organisaties van slachtoffers en in allerlei voorzieningen die wij inzetten. Wat slachtoffers is overkomen en aangedaan kan helaas niet meer ongedaan worden gemaakt, maar wij zijn ons ten volle bewust van onze verantwoordelijkheid om het aangedane leed te erkennen, genoegdoening te bieden en hulp te laten verlenen. Wij voeren de aanbevelingen van de commissie van onderzoek naar seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk verder uit. Dit doen wij in goed onderling overleg met vertegenwoordigers van de slachtoffers.

Zoals wij u tijdens ons gesprek op 8 februari 2012 hebben meegedeeld doen wij bij een vermoeden van seksueel misbruik van minderjarigen onverwijld aangifte bij het Openbaar Ministerie. De klager wordt gewezen op de mogelijkheid van een klachtonderzoek door de Klachtencommissie van de Stichting Beheer en Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland. Tevens wordt conform het Wetboek van Canoniek Recht 1983 (canones 1717-1719) een zogeheten 'voorafgaand onderzoek' ingesteld. Als het resultaat hiervan daartoe aanleiding geeft, wordt een canonieke strafrechtelijke procedure opgestart bij de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome. In geval van seksueel misbruik van een minderjarige hanteert de Congregatie voor de Geloofsleer een

bezoekadres
Biltstraat 121

postadres
Postbus 13049
3507 LA Utrecht

telefoon
030 232 69 25

fax
030 233 46 01

email
SecrBK@rkk.nl

homepage
www.rkkkerk.nl

verjaringstermijn van 20 jaar vanaf het tijdstip waarop het slachtoffer de achttienjarige leeftijd heeft bereikt. Deze verjaringstermijn kan echter in afzonderlijke gevallen door de Congregatie voor de Geloofsleer worden opgeheven.

Binnen het kader van het voorafgaand onderzoek nemen we adequate maatregelen tegen aangeklaagden die nog in leven zijn, om herhaling te voorkomen. Deze maatregelen kunnen behelzen dat het aangeklaagde verboden wordt om bestuurlijk, pastoraal en liturgisch actief te zijn en dat het de aangeklaagde -wanneer het om een priester gaat- wordt verboden om publiekelijk de Eucharistie te vieren. Een actieve priester moet bovendien de pastorie verlaten en zich vestigen buiten zijn parochie en de parochie(s) waar het gestelde misbruik heeft plaatsgevonden.

Monitoring

De monitoring van de aanbevelingen van de commissie van onderzoek naar seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk wordt geïntensiveerd. Jaarlijks zal de heer Deetman met de voormalige leden van de Onderzoekscommissie de evaluatie verzorgen. We zullen graag met de heer Deetman samenwerken ten behoeve van deze evaluatiemomenten en zien de evaluatiemomenten en de samenwerking met vertrouwen tegemoet. Het bestuur van de Stichting Beheer en Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland zal een jaarverslag maken. Daarnaast zullen de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) gezamenlijk jaarlijks verslag uitbrengen van de stand van zaken betreffende de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie.

Wij zullen de voormalige onderzoekscommissie op 15 mei a.s. een eerste rapportage aanbieden. De heer Deetman heeft ons inmiddels laten weten nog in de maand mei een aantal gesprekken te willen voeren over deze rapportage met betrokkenen, waaronder ook (vertegenwoordigers van) slachtoffers.

Na ontvangst van de monitorrapportage van de heer Deetman zullen wij u deze doen toekomen met het verzoek deze rapportage met hierbij ons eigen jaarlijkse verslag en het jaarverslag van het bestuur van de Stichting Beheer en Toezicht naar de Tweede Kamer door te geleiden.

(Aanbeveling A. Verantwoording in het openbaar, p. 507 eindrapport Onderzoekscommissie)

Actuele ontwikkelingen met betrekking tot de implementatie van de Onderzoekscommissie ('Commissie Deetman')

Voor de stand van zaken betreffende de aanbevelingen van de Commissie Deetman die reeds zijn geïmplementeerd, verwijzen wij u graag naar de Gespreksnotitie die wij hebben opgesteld ten behoeve van de hoorzitting in de Tweede Kamer door de Vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie op 18 januari 2012.

Met betrekking tot de verdere voortgang van de implementatie van de Commissie Deetman noemen wij de volgende belangrijke ontwikkelingen:

1. De aanbeveling van de Commissie Deetman om nauw contact te onderhouden met de slachtoffers is gerealiseerd door de oprichting van de Contactgroep inzake seksueel misbruik onder voorzitterschap van

- mgr. dr. J.H.J. van den Hende, de bisschop van Rotterdam. De Contactgroep werd in januari 2012 ingesteld en behartigt als gezamenlijk initiatief van de KNR en de Bisschoppenconferentie het contact vanuit de Kerk met individuele slachtoffers en slachtoffergroepen. De Contactgroep werkt aanvullend op gesprekken van bisschoppen en hogere oversten met slachtoffers en slachtoffergroepen en kan worden gezien als een vangnet voor slachtoffers en slachtoffergroepen als stagnatie optreedt in processen van erkenning en herstel. Op 1 maart sprak de Contactgroep met KLOKK. Op 5 april is een tweede gesprek voorzien.
2. Het Platform Hulpverlening is inmiddels in gesprek met vertegenwoordigers van KLOKK en van Slachtofferhulp Nederland over de vraag hoe de hulp aan slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk geoptimaliseerd kan worden. Dit is conform de aanbevelingen uit de tweede tussenrapportage van de Onderzoekscommissie om de onderlinge samenwerking te intensiveren tussen Slachtofferhulp Nederland, het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK en KLOKK (Tweede tussenadvies van de Onderzoekscommissie d.d. 8 november 2011, onder '4. Van hulpverlening naar genoegdoening').
 3. Een belangrijke constatering in het eindrapport van de Onderzoekscommissie was dat uitwisseling van informatie over seksueel misbruik van minderjarigen in het verleden bemoeilijkt is door de gefragmenteerde bestuurscultuur in de Nederlandse Kerkprovincie. Hierin is al een aanzienlijke verbetering gerealiseerd door de vruchtbare nauwe samenwerking van de Nederlandse bisdommen en de KNR, waarin de hogere oversten van de ordes en congregaties in Nederland vertegenwoordigd zijn. In dit verband wordt momenteel door een commissie van bisschoppen en leden van de KNR gewerkt aan een uniforme gedragscode voor alle instellingen van de Nederlandse Kerkprovincie.
 4. Een belangrijke maatregel ter preventie van het voorkomen van seksueel misbruik door medewerkers van de Kerk is de eis van een verklaring omtrent het gedrag. De Bisschoppenconferentie heeft besloten dat van alle kandidaat-priesters, kandidaat-diakens en kandidaat-pastoraal werkers alsook van medewerkers met een arbeidsovereenkomst of een zending wordt gevraagd een verklaring omtrent het gedrag te overleggen. De KNR onderzoekt op dit moment in welke situaties en onder welke omstandigheden religieuze instituten de eis van een verklaring omtrent het gedrag verplicht zouden kunnen stellen buiten de gevallen waarin een dergelijke verklaring wettelijk reeds verplicht is.

Behandeling van klachten

Alles wordt in het werk gesteld om de klachtenbehandeling en de behandeling van verzoeken tot compensatie zo goed mogelijk te doen verlopen. Dit is in de allereerste plaats mogelijk via de klachtenprocedure. Tot en met 28 maart 2012 zijn er bij Meldpunt Seksueel Misbruik RKK over 2010, 2011 en 2012 in totaal 2.364 meldingen en 919 klachten (dit is 39% van het aantal meldingen) binnengekomen. Gemiddeld handelt de Klachtencommissie nu 25 tot 30 klachten per maand af. Gelet op de verdere toename van het aantal klachten heeft de Klachtencommissie besloten per 1 april 2012 het aantal zittingen van 2 naar 3 per week op te hogen (dit komt

neer op de behandeling van 45 klachten per maand). Indien nodig wordt dit aantal nog verder opgehoogd.

Van de inmiddels 257 klachten (28%) waarover advies is uitgebracht door de Klachtencommissie, is 61% gegrond, 22% niet gegrond, in 1% een minnelijke regeling getroffen, en 17% ingetrokken of niet ontvankelijk verklaard.

Er zijn sinds half januari 2012 86 aanvragen voor compensatie in behandeling; inmiddels is in 7 gevallen (8%) uitspraak gedaan.

De Bisschoppenconferentie en KNR zijn het erover eens dat mediationtrajecten meerwaarde kunnen hebben ten aanzien van bestaande klachtenregelingen bijvoorbeeld op het punt van verzoening, persoonlijke genoegdoening en heling.

Contact met slachtoffers

Ook nadat de klachtenbehandeling tot een formeel einde is gekomen, kan bij slachtoffers de behoefte bestaan aan nadere informatie, contacten en gesprekken. Wij hebben gemerkt dat zulke contacten en gesprekken, zowel van slachtoffers onderling als van slachtoffers met kerkelijk verantwoordelijken, belangrijk zijn voor de verwerking van het aangedane leed. Dit blijkt ook uit onze contacten met vertegenwoordigers van slachtoffers zoals KLOKK.

Onderzoek naar de rol van psychiatrie

Mocht nader onderzoek nodig blijken te zijn naar aanleiding van de berichten dat in Rooms-Katholieke Instellingen voor Gezondheidszorg castraties wegens homoseksualiteit hebben plaatsgevonden, dan zijn de Bisschoppenconferentie en de KNR van harte bereid daaraan mee te werken.

Klachtafhandeling geweld

De Stichting Beheer en Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland is een onafhankelijke stichting naar Nederlands recht (op advies van de Commissie Deetman is de oorspronkelijke kerkelijke Stichting Hulp en Recht vorig jaar vervangen door deze onafhankelijke stichting naar Nederlands recht, overeenkomstig een van de belangrijkste aanbevelingen uit de eerste tussenrapportage van de Commissie Deetman, gedateerd 28 februari 2011).

Wij hebben het bestuur op de hoogte gebracht van wat zowel van de zijde van de Tweede Kamer als van de regering is gesteld met betrekking tot de verruiming van de klachtenprocedure voor klachten over excessief geweld. Wij wachten het antwoord van het bestuur van de stichting af inzake verruiming van de klachtenprocedure.

Met het oog op de slachtoffers en zorgvuldige procedures zullen wij met individuele klagers over excessief geweld, destijds als minderjarige, tussentijds spreken, een vertrouwenspersoon aanbieden alsmede de nu ook voor klagers over seksueel misbruik geldende regeling voor juridische ondersteuning. Mocht hulp in andere zin nodig zijn, dan zullen wij voor een kwalitatief goede doorverwijzing zorgen. Indien nodig zullen wij de heer Deetman betrekken bij de invulling van de behandeling van deze klachten. Tijdens ons gesprek met u op 8 februari 2012 hebben wij u laten weten dat de Bisschoppenconferentie en de KNR bereid waren om onder leiding van de

heer Deetman aanvullend onderzoek te laten verrichten naar de positie van meisjes als slachtoffers, waarbij er ook aandacht kan zijn voor gevallen van excessief geweld waarbij geen seksueel misbruik heeft plaatsgevonden. De Bisschoppenconferentie en de KNR hebben de heer Deetman verzocht daartoe een onderzoeksopzet te ontwerpen.

Verjaring

Op 8 november 2011 stemden de Bisschoppenconferentie en de KNR in met de door de commissie Lindenbergh voorgestelde compensatieregeling, waarin deze een aanbeveling deed inzake verjaring. De Bisschoppenconferentie en de KNR doen geen beroep op verjaring als slachtoffers van seksueel misbruik door vertegenwoordigers van de Kerk zich melden bij het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK en ook niet als zij aanspraak maken op de compensatieregeling die de Bisschoppenconferentie en de KNR in het leven hebben geroepen. Dit betekent een lagere bewijslast voor slachtoffers en een zo goed mogelijke afwikkeling van het traject om te komen tot erkenning, genoegdoening, hulp en compensatie. Hier komt bij dat de Bisschoppenconferentie en de KNR klagers ook in de gelegenheid stellen klachten tegen intussen reeds overleden aangeklaagden aanhangig te maken.

Slachtoffers die niet de route via het Meldpunt wensen te gaan naar de klachtencommissie, kunnen door de rechter de klacht laten onderzoeken en van de rechter een 'verklaring van recht' verkrijgen en deze rechtstreeks overleggen aan de compensatiecommissie.

Slachtoffers kunnen evenwel afzien van de route die de Rooms-Katholieke Kerk biedt via het Meldpunt en de compensatiecommissie en kiezen voor een civiele procedure met als doel een schadevergoeding. Overeenkomstig de wettelijke richtlijnen die daarvoor gelden kan dan door de Rooms-Katholieke Kerk een beroep op verjaring worden gedaan.

U verzoekt ons aan te geven hoe vaak kerkelijke instanties een beroep op verjaring hebben gedaan voor de civiele rechter in gevallen waarin slachtoffers via gerechtelijke weg een schadevergoeding wilden afdwingen en of dit beroep tot benadeling van slachtoffers heeft geleid. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is in één geval een beroep op verjaring aan de orde geweest. Deze kwestie is nog onder de rechter, maar zowel het slachtoffer als de gedaagde partij hebben aangegeven alsnog deze kwestie in der minne te willen schikken. Wij zullen hieraan in het belang van het slachtoffer alle medewerking verlenen.

In de hoop hiermee uw vragen te hebben beantwoord,

Hoogachtend,

Broeder Drs. C.J.H.M. van Dam c.s.a.
Voorzitter van de Konferentie
Nederlandse Religieuzen

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk
Voorzitter van de
Bisschoppenconferentie